

Riksrevisionens rapport om det samlade stödet till solel

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse om Riksrevisionens rapport om det samlade stödet till solel till handlingarna och avslår de motioner som har väckts med anledning av skrivelsen.

Utskottet framhåller att regeringens skrivelse och Riksrevisionens granskningsrapport är viktiga underlag för att riksdagen ska kunna följa och ta ställning till olika förslag som rör energipolitiken i allmänhet och det statliga stödet till viss elproduktion i synnerhet. Utskottet noterar vidare att regeringen avser att utförligt redovisa motiv och effekter av det samlade stödet till solel och att arbete pågår för att förenkla förfarandena som rör stödet till solel.

Betänkandet innehåller fyra reservationer (M, SD, C, L, KD).

Behandlade förslag

Skrivelse 2017/18:181 Riksrevisionens rapport om det samlade stödet till solel.

Fyra yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Bakgrund	4
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	4
Utskottets överväganden.....	5
Det samlade stödet till solet.....	5
Riksrevisionens rapport.....	5
Regeringens skrivelse	6
Motionerna	7
Vissa kompletterande uppgifter	8
Utskottets ställningstagande.....	8
Reservationer	11
1. Övergripande om stödet till solet, punkt 2 (M, L, KD)	11
2. Övergripande om stödet till solet, punkt 2 (SD)	12
3. Övergripande om stödet till solet, punkt 2 (C)	14
4. Översyn av regelverket för solet, punkt 3 (M, SD, L, KD).....	15
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	16
Skrivelsen.....	16
Följdmotionerna	16

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Skrivelsen

Riksdagen lägger skrivelse 2017/18:181 till handlingarna.

2. Övergripande om stödet till solet

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:4094 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD),

2017/18:4135 av Lars Hjalmered m.fl. (M, L, KD) yrkande 1 och

2017/18:4143 av Rickard Nordin (C).

Reservation 1 (M, L, KD)

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (C)

3. Översyn av regelverket för solet

Riksdagen avslår motion

2017/18:4135 av Lars Hjalmered m.fl. (M, L, KD) yrkande 2.

Reservation 4 (M, SD, L, KD)

Stockholm den 22 maj 2018

På näringsutskottets vägnar

Jennie Nilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jennie Nilsson (S), Anna-Caren Säterberg (S), Hans Rothenberg (M), Per-Arne Håkansson (S), Josef Fransson (SD), Hanif Bali (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Jonsson (S), Mattias Bäckström Johansson (SD), Birger Lahti (V), Penilla Gunther (KD), Sofia Fölster (M), Karl Längberg (S), Lorentz Tovatt (MP), Rickard Nordin (C), Mathias Sundin (L) och David Lindvall (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens skrivelse 2017/18:181 Riksrevisionens rapport om det samlade stödet till solel och tre motioner som har väckts med anledning av skrivelsen. Den 19 april 2018 informerade riksrevisor Ingvar Mattson med medarbetare utskottet om den aktuella granskningen.

Bakgrund

Riksrevisionen har granskat om det samlade stödet till solel bidrar till EU:s och riksdagens energi- och klimatpolitiska mål på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt. Riksrevisionen har också granskat om regeringen och berörda myndigheter i tillräcklig omfattning har tagit fram samhällsekonomiska analyser av det samlade stödet som underlag för riksdagens beslut om styrmedel för stöd till solel och om dessa underlag rapporterats på ett transparent sätt. Granskningen har redovisats i rapporten Det samlade stödet till solel (RiR 2017:29). Regeringen redovisade därefter sin bedömning av Riksrevisionens iakttagelser i skrivelse 2017/18:181 Riksrevisionens rapport om det samlade stödet till solel som överlämnades till riksdagen i april 2018.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Syftet med Riksrevisionens granskning var att bedöma om det samlade stödet till solel bidrar till EU:s och riksdagens mål för energi- och klimatpolitiken på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt.

Riksrevisionens övergripande slutsats är att underlagen till stor del saknar samhällsekonomiska analyser och att stödets kostnadseffektivitet i förhållande till målet att öka den förnybara elproduktionen inte har belysts i tillräcklig omfattning.

I skrivelsen redovisar regeringen sin bedömning med anledning av Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer. Regeringen avser att beskriva det samlade stödet till solel och vilka långsiktiga statsfinansiella effekter det har samt vilka motiv det kan finnas för tekniskspecifika stöd till solel. De energipolitiska målen 100 procent förnybar elproduktion 2040 och 50 procent effektivare energianvändning 2030 kommer att följas upp vid kontrollstationer vart fjärde år med start 2018 för att följa upp energiöverenskommelsen. Med denna skrivelse anser regeringen att granskningsrapporten är slutbehandlad.

Utskottets överväganden

Det samlade stödet till solet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna och avslår motionerna. Utskottet noterar att regeringen avser att utförligt redovisa motiv och effekter av det samlade stödet till solet och att arbete pågår för att förenkla förfarandena som rör stödet till solet.

Jämför reservation 1 (M, L, KD), 2 (SD), 3 (C) och 4 (M, SD, L, KD).

Riksrevisionens rapport

Riksrevisionens iakttagelser

Regeringen och riksdagen har fattat beslut om flera mål med syfte att öka andelen förnybar energi i det svenska energisystemet. Svensk solesproduktion omfattas av ett antal stöd, bl.a. investeringsstöd, elcertifikat och olika skatte-subventioner. Även om priserna på solceller har sjunkit kraftigt är det fortfarande en relativt dyr elproduktionsteknik i Sverige. Därför är stödet till solet per producerad kilowattimme högt jämfört med stödet till annan förnybar elproduktion som primärt subventioneras via elcertifikatssystemet. Riksrevisionen har granskat det samlade stödet till solet bl.a. för att kostnaderna per kilowattimme är höga samtidigt som stödsystemet är komplicerat och svåröverskådligt. En viktig utgångspunkt för Riksrevisionen har varit att undersöka om stöden är kostnadseffektiva och i vilken mån det har beaktats vid utformningen.

Riksrevisionen har utgått från följande frågor i sin granskning:

- Har regeringen och ansvariga myndigheter utarbetat och rapporterat ett tillräckligt och transparent underlag för att underlätta välgrundade beslut om stödet till solet?
- Har det samlade stödet till solet bidragit till Sveriges mål inom energi- och klimatpolitiken på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt?

Granskningens resultat

Riksrevisionens övergripande slutsats är att underlagen till stor del saknar samhällsekonomiska analyser och att stödets kostnadseffektivitet i förhållande till målet om ökad förnybar el inte har belysts i tillräcklig omfattning. I synnerhet saknas utvärderingar där man tar ett helhetsgrepp om förnybar elproduktion och där olika produktionstekniker ställs mot varandra i syfte att hitta en kostnadseffektiv kombination av tekniker och styrmedel för

att nå det långsiktiga målet för förnybar el. Det saknas även en samlad analys av stödets effekter när det gäller inkomstfördelning och regional fördelning.

Riksrevisionen konstaterar att eftersom det saknas en samhällsekonomisk och statsfinansiell analys av det samlade stödet till solet har inte riksdagen fått tillräcklig information inför beslut om stödåtgärder. Riksrevisionen anser att det är en väsentlig brist eftersom en annan utformning av stöden sannolikt skulle ge mer förnybar el för pengarna. Riksrevisionen menar vidare att förändringar i stödsystemen även skulle kunna ge en större mängd soletproduktion med givna resurser.

Riksrevisionens rekommendationer till regeringen

Riksrevisionen har lämnat följande rekommendationer till regeringen:

- Analysera det samlade stödet till solet utifrån ett övergripande perspektiv där solet jämförs med andra förnybara tekniker.
- Tydliggör de mekanismer och andra värden som utgör grunden för tekniks specifika stöd till solet. Dessa bör analyseras och, så långt som det är möjligt, kvantifieras. De väsentligaste delarna av en sådan analys bör rapporteras till riksdagen.
- Skapa bättre förutsättningar för långsiktiga och stabila spelregler för investeringar i solet genom att låta analysera och redovisa de långsiktiga statsfinansiella effekterna av det samlade soletstödet.

Syftet med samhällsekonomiska underlag är att skapa förutsättningar för en kostnadseffektiv och långsiktig politik för att nå det föreslagna målet 100 procent förnybar elproduktion 2040, både när det gäller utformning av hur ett eventuellt solcellsstöd skulle kunna utformas och valet av de mest effektiva styrmedlen.

Regeringens skrivelse

Regeringens bedömning av Riksrevisionens iakttagelser

Regeringen anför i skrivelsen bl.a. att det för närvarande pågår en rad förändringar av energisystemet, både i Sverige och på global nivå. Men för att nå målen 100 procent förnybar elproduktion 2040 och nettonollutsläpp 2045 behövs fler åtgärder. Att bygga ut tillförseln av förnybar el är en åtgärd som enligt regeringen bidrar till att uppfylla målen och som dessutom kan bidra till låg miljöpåverkan och el till konkurrenskraftiga priser.

Regeringen bedömer att det behövs ett riktat stöd för att främja teknik som ännu inte är tillräckligt konkurrenskraftig för att stå på egna ben. Solet är en sådan teknik. När marknaden är mogen kommer stödet att fasa ut i likhet med det tidigare investeringsstödet till vindkraften. Regeringen bedömer att risken för att investeringsstödet får långsiktiga statsfinansiella effekter är försumbar eftersom stödet är begränsat i tid. Regeringen har valt att använda en del av

budgetutrymmet till att bidra till att öka incitamenten till investeringar i solceller.

Regeringens åtgärder med anledning av Riksrevisionens iakttagelser

Regeringen anger i skrivelsen att den avser att utförligt redovisa motiv till och effekter av det samlade stödet till solet. I det ingår att redovisa vilka långsiktiga statsfinansiella effekter de olika stöden innebär och vilka motiv som finns för tekniskspecifika stöd.

De energipolitiska målen 100 procent förnybar elproduktion 2040 och 50 procent effektivare energianvändning 2030 kommer att följas upp i de kontrollstationer som ska äga rum vart fjärde år med start 2018 för att följa upp energiöverenskommelsen. I och med att skrivelsen överlämnats till riksdagen anser regeringen att Riksrevisionens granskningsrapport är slutbehandlad.

Motionerna

I kommittémotion 2017/18:4135 anför Lars Hjälmered m.fl. (M, L, KD) att de delar Riksrevisionens uppfattning om att regeringen bör låta analysera det samlade stödet till solet utifrån ett övergripande perspektiv, där solet jämförs med andra förnybara tekniker i syfte att nå ett samhällsekonomiskt lönsamt stöd. För den fortsatta utvecklingen av solet krävs enligt motionärerna ett gediget underlag för huruvida de solceller som nu sätts upp med hjälp av regeringens stöd bidrar till ett stabilt framtida elsystem eller om pengarna hade kunnat göra större nytta om de använts annorlunda (yrkande 1).

I motionen framhålls vidare att regeringens satsningar och stöd till solet inte är kostnadseffektiva och att det därför finns anledning att satsa på andra typer av främjande åtgärder. Att förenkla tillståndsgivningen för att installera solceller skulle enligt motionärerna öka möjligheterna för människor att bidra till omställningen på eget initiativ, utan betydande kostnader för samhället. Enligt motionen bör man göra ytterligare en översyn av regelverket om solet i förenklade syfte (yrkande 2).

I kommittémotion 2017/18:4094 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) anför att investeringsstödet till solkraften leder till investeringar i elproduktion som producerar el när den inte behövs. Motionärerna menar att detta är vare sig miljövänligt eller samhällsekonomiskt effektivt och att satsningar på forskning i Sverige om solkraft bör vara orienterad på export till marknader där potentialen för solkraft är större än i Sverige och där solkraft på ett naturligt sätt kommer att utgöra en stor del av energisystemet. Regeringen bör därför ompröva sin politik för en utökad subventionsdriven kapacitet av solcellsproducerad el och fasa ut investeringsstödet.

I motion 2017/18:4143 anför Rickard Nordin (C) att han delar Riksrevisionens kritik om att reglerna för stöd till solet är snåriga och att regel-förenklingar därför är nödvändiga. Det som behövs är ett enkelt och verkningsfullt incitament som skapar långsiktiga och tydliga spelregler som

kan svara upp mot det breda och snabbt växande intresset för investeringar i grön teknik. Ett exempel som framförs i motionen är att de delar av stöden som hushåll kan få för solceller, laddboxar och energilagring ersätts med ett s.k. grönt skatteavdrag.

Vissa kompletterande uppgifter

Regeringen om stödet till solet i vårändringsbudgeten 2018

I proposition 2017/18:99 Vårändringsbudget för 2018 uppger regeringen att i samband med budgetpropositionen för 2018 ökades anslaget 1:7 Energiteknik med 525 miljoner kronor 2018 och beräknades öka med 525 miljoner kronor 2019 och 965 miljoner kronor 2020 för att fortsätta att stimulera utbyggnaden av solceller. Regeringen bedömer i vårändringsbudgeten att ytterligare medel behöver tillföras anslaget, bl.a. för att ge länsstyrelserna möjlighet att omhänderta och besluta om ansökningar för solcellsstöd. Regeringen anser därför att anslaget 1:7 Energiteknik bör ökas med 170 miljoner kronor. Riksdagen behandlar vårändringsbudgeten senare under våren 2018.

Regelförenklade åtgärder som rör solet

Energimyndigheten redovisade 2016 en strategi för hur tillförseln av solet ska kunna öka och bidra till målet 100 procent förnybar elproduktion 2040 (ER 2016:16). En del av myndighetens förslag kommer, enligt vad regeringen anför i propositionen om energipolitikens inriktning (prop. 2017/18:228), att vidareutvecklas under 2018.

Energimyndigheten har i sitt regleringsbrev för 2018 fått i uppdrag att utveckla och tillhandahålla en lättanvänd informationsplattform för solet som gör det enklare för den som vill installera solceller. Plattformen ska utgöra ett nav för offentlig information relevant för aktörer vid solcellsutbyggnad.

I propositionen Fler bygglovsbefriade åtgärder (prop. 2017/18:197) har regeringen föreslagit vissa undantag från kravet på bygglov i plan- och bygglagen. Lagändringarna innebär bl.a. att det inte längre ska krävas bygglov för att på en byggnad inom ett detaljplanelagt område montera solcellspaneler och solfångare som följer byggnadens form. Regeringen aviserar i propositionen även att den avser att ta initiativ till att utreda vilken effekt elektromagnetiska störningar från solcellsanläggningar har på verksamheter som är riksintressen för totalförsvaret. Riksdagen kommer att behandla propositionen senare under våren 2018.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Skrivelsen

- Övergripande om stödet till solet
- Översyn av regelverket för solet.

Skrivelsen

Regeringen överlämnade skrivelsen Riksrevisionens rapport om det samlade stödet till solet (skr. 2017/18:181) till riksdagen i april 2018. I skrivelsen redovisar regeringen sin bedömning och vilka åtgärder den avser att vidta med anledning av Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer. Utskottet vill framhålla att regeringens skrivelse och Riksrevisionens granskningsrapport är viktiga underlag för att riksdagen ska kunna följa och ta ställning till olika förslag som rör energipolitiken i allmänhet och det statliga stödet till viss elproduktion i synnerhet.

Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Övergripande om stödet till solet

Utskottet vill inledningsvis framhålla att det för närvarande pågår en rad förändringar av energisystemet, både i Sverige och på global nivå. För att åstadkomma en omställning av energisystemet behövs dock fler åtgärder. Att bygga ut tillförseln av förnybar el är enligt utskottets uppfattning en viktig åtgärd för att nå målet 100 procent förnybar elproduktion 2040 och klimatmålet om nettonollutsläpp 2045. Utskottet instämmer därför i vad regeringen anför i skrivelsen om att det behövs ett riktat stöd för att främja teknik som ännu inte är tillräckligt konkurrenskraftig för att stå på egna ben. Solut är en sådan teknik. Utskottet kan också konstatera att investeringsstödet till solceller är ett specificerat budgetanslag och att de statsfinansiella effekterna därmed är kända.

Utskottet noterar att det för närvarande pågår flera utredningar som kommer att bidra med underlag för en mer omfattande samhällsekonomisk analys, t.ex. Utredningen om mindre aktörer i ett energilandskap i förändring (dir. 2017:77) och den interna utredningen inom Regeringskansliet om vissa frågor som rör skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el och elcertifikat. Utskottet noterar även att regeringen avser att utförligt redovisa motiv och effekter av det samlade stödet till solet. I det ingår att redovisa vilka långsiktiga statsfinansiella effekter de olika stöden innebär och vilka motiv som finns för tekniks specifika stöd.

Utskottet kan avslutningsvis konstatera att en uppföljning av de energipolitiska målen 100 procent förnybar elproduktion 2040 och 50 procent effektivare energianvändning 2030 kommer att genomföras i de kontrollstationer som ska äga rum vart fjärde år med start 2018 för att följa upp energiöverenskommelsen.

Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motionerna 2017/18:4094 (SD), 2017/18:4135 (M, L, KD) och 2017/18:4143 (C) i berörda delar.

Översyn av regelverket för solet

När det gäller vilken typ av inriktning stödet till solet bör ha i fortsättningen vill utskottet framhålla att det huvudsakliga styrmedlet för att öka andelen förnybar el är elcertifikatssystemet. Det är för ändamålet både ett kostnads-effektivt och teknikneutralt styrmedel. Den förlängning och utökning av elcertifikatssystemet som riksdagen ställde sig bakom i juni 2017 är ett viktigt steg för att nå energiöverenskommelsens mål 100 procent förnybar elproduktion 2040.

Vidare kan utskottet konstatera att flera av de stöd som berör solet har införts med syfte att förenkla för mikroproduktion av förnybar el, vilket kan bidra till ökad tillförsel av förnybar el och aktivare småskaliga elkunder och elproducenter. I sammanhanget noterar utskottet att Energimyndigheten har redovisat en strategi för hur tillförseln av solet ska kunna öka och bidra till målet 100 procent förnybar elproduktion och att myndigheten i sitt regleringsbrev för 2018 fått i uppdrag att utveckla och tillhandahålla en lättanvänd informationsplattform för solet som gör det enklare för den som vill installera solceller. Plattformen ska utgöra ett nav för offentlig information som är relevant för aktörer som står i begrepp att installera solceller. Regel-förenklade åtgärder när det gäller utbyggnad av soletproduktion föreslås även i propositionen Fler bygglovsbefriade åtgärder som behandlas av riksdagen senare under våren 2018.

Med detta avstyrks motion 2017/18:4135 (M, L, KD) i berörd del.

Reservationer

1. Övergripande om stödet till solet, punkt 2 (M, L, KD)

av Hans Rothenberg (M), Hanif Bali (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Penilla Gunther (KD), Sofia Fölster (M) och Mathias Sundin (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:4135 av Lars Hjalmered m.fl. (M, L, KD) yrkande 1 och
avslår motionerna
2017/18:4094 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) och
2017/18:4143 av Rickard Nordin (C).

Ställningstagande

Vi kan inledningsvis konstatera att Riksrevisionen i sin rapport Det samlade stödet till solet (RiR 2017:29) riktar kritik mot det statliga stödet till solet. Riksrevisionen har i sin granskning tittat på dels om det samlade stödet till solet bidrar till EU:s och riksdagens energi- och klimatpolitiska mål på ett samhällsekonomiskt sätt, dels om regeringen och berörda myndigheter i tillräcklig omfattning har tagit fram samhällsekonomiska analyser av det samlade stödet som underlag för riksdagens beslut om styrmedel för stöd till solet och om underlagen har rapporterats på ett transparent sätt. Vi noterar att Riksrevisionens övergripande slutsats är att underlagen till stor del saknar samhällsekonomiska analyser och att stödets kostnadseffektivitet i förhållande till målet om att öka mängden förnybar el inte har belysts i tillräcklig omfattning. Det saknas även en analys av stödets statsfinansiella effekter vid en betydande utbyggnad av solet. Enligt granskningen har riksdagen därmed inte fått fullgod information inför sina beslut.

Vi kan vidare konstatera att Riksrevisionen anser att stödet till solet per producerad kilowattimme är högt jämfört med stödet till annan förnybar elproduktion som primärt subventioneras via elcertifikatssystemet. År 2016 var andelen el som kom från solceller 0,1 procent av den totala energiproduktionen i Sverige. Det saknas enligt Riksrevisionens analyser som på ett övergripande och konsistent sätt visar samhällsekonomisk lönsamhet av stöd till olika typer av förnybar el i Sverige. Inte minst gäller detta stöd till solkraft. Sammanfattningsvis visar Riksrevisionens granskning att en annan utformning av

stöden skulle sannolikt gett mer förnybar el för pengarna, åtminstone på kort sikt, och att stödets kostnadseffektivitet på längre sikt är oklar och bör utredas.

I skrivelsen berör regeringen vilka åtgärder som den avser att vidta med anledning av Riksrevisionens iakttagelser. Regeringen avser att redovisa motiv till och effekter av det samlade stödet till solet, bl.a. de långsiktiga statsfinansiella effekterna som de olika stöden innebär och vilka motiv som finns för tekniskspecifika stöd. Riksrevisionen menar å sin sida att regeringen bör låta analysera det samlade stödet till solet utifrån ett övergripande perspektiv, där solet jämförs med andra förnybara tekniker i syfte att skapa förutsättningar för att åstadkomma en kostnadseffektiv styrning mot förnybarhetsmålet och där alla väsentliga samhällsekonomiska konsekvenser beaktas.

Vi delar Riksrevisionens uppfattning i dessa frågor och menar att en översyn av stödet är nödvändigt för att uppnå största möjliga elproduktion för de pengar som satsas på stödet. För den fortsatta utvecklingen av solet anser vi att det krävs ett gediget underlag för att kunna avgöra om de solceller som nu sätts upp med hjälp av regeringens stöd bidrar till ett stabilt framtida elsystem eller om pengarna hade kunnat göra större nytta om de använts annorlunda.

I sammanhanget vill vi även framhålla att Konjunkturinstitutet (KI) är kritiskt till stödet. KI menar att jämfört med elcertifikatssystemet, vilket kostnadseffektivt fasar in förnybar el, innebär ett särskilt stöd till solceller ett avsteg från principen om kostnadseffektivitet och teknikneutralitet.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att riksdagen bör tillkänna för regeringen att den bör analysera det samlade stödet till solet utifrån ett övergripande perspektiv, där solet jämförs med andra förnybara tekniker i syfte att nå ett samhällsekonomiskt lönsamt stöd.

Med ett sådant tillkännagivande från riksdagen blir motion 2017/18:4135 (M, L, KD) tillgodosedd i berörd del och tillstyrks således i denna del. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

2. Övergripande om stödet till solet, punkt 2 (SD)

av Josef Fransson (SD) och Mattias Bäckström Johansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:4094 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) och
avslår motionerna
2017/18:4135 av Lars Hjalmered m.fl. (M, L, KD) yrkande 1 och
2017/18:4143 av Rickard Nordin (C).

Ställningstagande

Svensk solelproduktion omfattas av ett antal olika stöd, bl.a. investeringsstöd, elcertifikat och olika skattesubventioner. Totalt utgjorde det samlade stödet till solelproduktion ca 800 miljoner kronor under perioden 2009–2016. I budgetpropositionen för 2018 avsätter regeringen drygt 900 miljoner kronor per år under perioden 2018–2020 till investeringsstöd för solceller. Vid en kraftig utbyggnad kan statens kostnader för stödet bli betydligt högre. Eftersom solel är relativt kostsamt att producera är stödet per producerad kilowattimme högt jämfört med stödet till annan förnybar elproduktion som primärt subventioneras via elcertifikatssystemet.

Motivet till Riksrevisionens granskning har varit att kostnaderna per kilowattimme är höga samtidigt som systemet är komplicerat och svåröverskådligt. Riksrevisionen konstaterar att eftersom det saknas en samhälls-ekonomisk och statsfinansiell analys av det samlade stödet till solel har riksdagen inte fått tillräcklig information inför beslut om stödåtgärder och att en annan utformning av stöden sannolikt skulle ge mer förnybar el för pengarna.

Vi menar att dagens investeringsstöd för installation av solceller, vilket under senare år kraftigt har utökats, kan på goda grunder ifrågasättas eftersom solceller nästan uteslutande producerar elenergi vid tidpunkter då Sverige redan har ett stort produktionsöverskott av el. Solcellernas elproduktion är låg under årets mörka och kalla månader när behovet av el är som störst. Det leder till att vi exporterar överkapacitet på sommarhalvåret till ett lågt pris och importerar dyr el på vintern. På sommaren begränsas produktionen genom planerade underhåll, lagring av vatten i magasinerna och stängning av vissa anläggningar. Detta innebär i praktiken att subventionspengarna till solkraft är en ren samhällskostnad eftersom Sverige exporterar elöverskottet till marknader som inte betalar för subventionerna. Med investeringsstödet till solkraft investerar Sverige alltså i produktionskapacitet när den inte efterfrågas. Det kan enligt vår uppfattning knappast betraktas som vare sig miljövänligt eller samhällsekonomiskt effektivt.

Vi vill dock framhålla att produktion av solel kan vara lönsamt i andra delar av världen. Detta kan t.ex. gälla där efterfrågan på el är som störst när solen skiner.

Vi anser att framtida satsningar på forskning om solkraft i Sverige därför bör vara orienterade på export till marknader där potentialen för solkraft är mycket större och där solkraft troligtvis naturligt kommer att utgöra en stor del av de energisystem som finns på dessa marknader.

Mot bakgrund av det anförda bör riksdagen tillkännage för regeringen att den bör ompröva sin politik som rör subventioner till solcellsproducerad el och fasa ut investeringsstödet. Därmed tillstyrks motion 2017/18:4094 (SD). Övriga motionsyrkanden avstyrks.

3. Övergripande om stödet till solet, punkt 2 (C)

av Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:4143 av Rickard Nordin (C) och
avslår motionerna

2017/18:4094 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) och
2017/18:4135 av Lars Hjälmered m.fl. (M, L, KD) yrkande 1.

Ställningstagande

Först och främst vill jag påpeka att det är viktigt att produktionen av solet ökar för att Sverige ska kunna uppnå målet 100 procent förnybar elproduktion 2040.

Jag kan samtidigt konstatera att det i dag finns ett relativt stort antal stöd riktade till hushållen som är ämnade att stimulera investeringar i grön teknik. Dessa stöd präglas av skilda villkor och ansökningsprocesser där stöd beviljas och betalas långt efter det att de aktuella investeringarna genomförts. Stöden är även begränsade av att en fast summa pengar anslagits, i stället för att vara konstruerade som en rättighet. Detta leder till långa väntetider, köer och osäkerhet, vilket missgynnar gröna investeringar. Väntetiden för stödet till solceller är i dag, beklagligt nog, upp till två år.

Jag vill i detta sammanhang framhålla att jag delar Riksrevisionens kritik om att reglerna är snåriga och att det krävs regelförenklingar. Det som behövs är enligt min mening ett enkelt och verkningsfullt incitament som skapar långsiktiga och tydliga spelregler och som kan svara mot det breda och snabbt växande intresset för investeringar i grön teknik som finns i hela landet. Ett exempel är att de delar av stöden som hushållen kan få för solceller, laddboxar och energilagring ersätts med ett enkelt grönt avdrag. Stödet blir i praktiken ett dubbelt ROT-avdrag för gröna investeringar och uppgår till 60 procent av arbets- och materialkostnaden. För solceller gäller stödet för materialkostnaden upp till kostnader på 20 000 kronor. På detta sätt skulle dessa klimatinvesteringar bli både mycket enklare och snabbare än med dagens system, men också mer förmånliga för privatpersoner som exempelvis vill täcka den egna villans tak med solceller. Detta anser jag att riksdagen bör ställa sig bakom och tillkännage för regeringen. Vid ett sådant beslut blir motion 2017/18:4143 (C) tillgodosedd och tillstyrks därmed. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

4. Översyn av regelverket för solex, punkt 3 (M, SD, L, KD)

av Hans Rothenberg (M), Josef Fransson (SD), Hanif Bali (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Penilla Gunther (KD), Sofia Fölster (M) och Mathias Sundin (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:4135 av Lars Hjalmered m.fl. (M, L, KD) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi kan tyvärr konstatera att regeringen, trots den skarpa kritiken mot stödet till solex från tunga instanser, däribland Riksrevisionen, valde att i vårändringsbudgeten för 2018 skjuta till 170 miljoner kronor för att fortsätta att stimulera utbyggnaden av solceller. Strävan efter en förnybar energisektor är lovvärd. Sverige har kommit långt i sitt arbete, och majoriteten av det svenska elsystemet är i dag fossilfritt. Samtidigt är det viktigt att kontinuerligt utveckla det miljömässiga arbetet i omställningen mot ett hållbart och förnybart samhälle. Man måste dock alltid sträva efter att skapa största möjliga klimatnytta för varje enskild krona som satsas. Vår uppfattning är att regeringens satsningar och stöd till solex dessvärre inte gör det. Vi menar att det därför finns anledning att satsa på andra typer av främjande åtgärder. Att förenkla tillståndsgivningen för att installera solceller är en av flera åtgärder som kan vidtas för att underlätta för människor att på eget initiativ, och utan betydande kostnader för samhället, bidra till omställningen. Här är förslaget om att slopa krav på bygglov för solcellspaneler och solfångare ett steg i rätt riktning. Vi anser dock att det finns anledning för riksdagen att tillkännage för regeringen att en ytterligare översyn bör göras för att förenkla regelverket som rör produktion av solex. Vid ett sådant beslut från riksdagens sida får motion 2017/18:4135 (M, L, KD) anses bli tillgodosedd i berörd del och tillstyrks följaktligen i denna del.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2017/18:181 Riksrevisionens rapport om det samlade stödet till solet.

Följdmotionerna

2017/18:4094 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fasa ut investeringsstödet för solkraft och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:4135 av Lars Hjalmered m.fl. (M, L, KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör låta analysera det samlade stödet till solet utifrån ett övergripande perspektiv, där solet jämförs med andra förnybara tekniker, i syfte att nå ett samhällsekonomiskt lönsamt stöd och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör fokusera den framtida stimuleringen av utbyggnad av solet främst till regelförenklande åtgärder och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:4143 av Rickard Nordin (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla och förstärka stödet till produktion av solet och tillkännager detta för regeringen.